

Уповноважена освіта

ТВОРЧИЙ ЗВІТ

2000 рік

Другий рік операційного проекту “Уповноважена освіта” став логічним продовженням і розвитком програми в цілому і проекту зокрема.

Заходи, заплановані проектом, здійснювалися згідно попередніх напрацювань.

Протягом всього періоду Інформаційно-консультативним жіночим центром проводилася методологічна, технічна та інформаційна підтримка. Вона здійснювалася різними комунікаційними засобами: телефоном, електронною поштою, факсом, шляхом безпосереднього спілкування. На жаль, недостатнє обладнання національних майданчиків обладнанням створювало неабиякі труднощі для ефективного спілкування, передання інформації та узгодження різноманітних моментів. Часто приходилося здійснювати це через національних координаторів, що завантажувало останніх або, в разі їхньої відсутності, уповільнювало сам процес спілкування. Не зважаючи на всі комунікаційні ускладнення, рекомендації регулярно готувалися і розсилалися по всіх країнах-учасницях. За період, що минув, було підготовлено і розповсюджено три рекомендаційних листи, які базувалися на аналітичній обробці звітів та іншої інформації, як з цих країн, так і з України.

Також, згідно графіка, відбулися наставницькі поїздки до країн-учасниць. Окрім поїздок, профінансованих з коштів проекту, нам вдалося знайти можливість для зустрічі з учасницями проекту в Литві та Узбекистані за рахунок співфінансування з інших джерел: Литва (березень) – Світовий Банк, Узбекистан (лютий та квітень) – Вінрок Інтернешнл. Це дало можливість краще вирішити поточні питання у вказаних країнах, а інколи навіть і стратегічні. Так, поїздка до Литви допомогла краще сформулювати нагальні потреби і провести у вересні не просто наставницьку поїздку, а тренінг для тренерів, що, безумовно, позитивно має вплинути на весь процес розвитку програми в країні. Поїздки до Узбекистану допомогли обговорити багато важливих питань і скорегувати питання стратегічного значення (часткова заміна команди).

Також, на прохання тренерів з Литви, були адаптовані і скорочені рекомендації, які стосуються дослідженню уповноваженої освіти, а також деякі теоретичні засади існування і розвитку програми.

За рахунок коштів з інших джерел було також здійснено велику дослідницьку працю, зокрема, це було проведення кількох фокус-груп з метою дослідження змін оцінок гендерних ролей жінок і чоловіків учасницями та учасниками програми. Такі фокус-групи пройшли як в Україні, так і в Узбекистані.

Наставницькі поїздки (графік додається) зіграли важливу роль як в роботі національних майданчиків, так і в процесі розвитку програми в цілому. Під час їх проведення було виявлено як деякі невідповідності до основних підходів уповноваженої освіти, так і цікаві знахідки або спільні тенденції. Все це, на наш

погляд, підсилює методологічну базу та підвищує впевненість в результатах спільної праці.

Логічним розвитком програми у 2000 році став наступний тренінг для тренерів, який відбувся для команд тренерів Азербайджану та Молдови в Кишиневі в серпні. Як позитивну рису, можна відзначити ширшу обізнаність учасниць та учасника групи в питаннях гендеру, проте часто ця обізнаність дуже поверхова і вимагає глибшого вивчення з боку майбутніх тренерів. Участь в тренінгу для тренерів Директорки Жіночої мережевої програми Інституту відкритого суспільства п. А. Посадської, а також координаторок цієї ж програми з Молдови (А Сарбу) та України (Н. Карбовської) також мало позитивний вплив у плані підвищення статусу програми в цілому. Це допомогло команді з України обговорити деякі стратегічні плани розвитку програми в майбутньому.

Національний компонент також мав успіхи і значне просування вперед. На трьох пілотажних майданчиках здійснювалося впровадження факультативного курсу для студенток і студентів вищих навчальних закладів різних ступенів акредитації – Таврійський національний університет, Дніпропетровський національний університет, педагогічний коледж Львівського національного університету. На заняттях значну увагу приділялося не лише практиці, а й питанням методології, бо метою такого курсу є підготовка резерву тренерів, дослідників і дослідниць, а також людей, глибше ознайомих з концептуальним підходом. Наприкінці року на всіх майданчиках відбулися студентські конференції, участь в яких взяли не лише ті, хто були зайняті в самому курсі, а й ширше коло громадськості.

Студентами і студентками були вибрані серйозні теми рефератів, які показують глибоке зацікавлення молоді, проблемою, що розглядається:

- Гендерна чуйність в журналістиці
- Гендерні аспекти соціальних конфліктів
- Засоби формування гендерних стереотипів в публіцистиці і, так званій, масовій літературі
- Як можна подолати гендерні стереотипи в сучасній публіцистиці
- Що таке сучасний жіночий журнал
- Як я розумію жіноче лідерство
- Ділова жінка на сторінках сучасних газет і журналів
- Принципи уповноваженої освіти і проблеми дитячої обдарованості
- Конфіденційність в журналістиці
- Журналістика на шляху до ненасильства

Визнане, що доцільними формами викладання є лекції, семінари-тренінги, групові та індивідуальні консультації, практика в середній школі.

Контроль за результатами навчання – участь в семінарах-тренінгах, колоквиум, індивідуальна робота, письмова робота (есе), написання реферату.

Як один з елементів позапланового і логічного розвитку програми ми вважаємо створення і розміщення, за допомогою і за підтримки Міжнародного фонду “Відродження”, сторінки в Інтернеті, яка висвітлює програму уповноваженої освіти <http://www.empedu.kiev.ua> .

Для допомоги і підтримки тренерів регулярно проводилися тренінги підвищення кваліфікації (4), наставницькі поїздки (5), індивідуальні (23) та групові (7) консультації.

Регулярно готувалися та розсилалися рекомендації, при чому не лише тим, хто задіяні в проекті, але й іншим тренерам, які працюють в програмі на добровільних засадах чи за підтримкою інших джерел фінансування.

Всеукраїнська асоціація уповноваженої освіти і комунікацій, Інформаційно-консультативний жіночий центр, Центр “Жіноча ініціатива”, Таврійський центр гендерних досліджень за підтримкою Жіночої мережевої програми Інституту відкритого суспільства, Програми “Схід – Схід” Інституту відкритого суспільства, Міжнародного фонду “Відродження” та Українського жіночого фонду 7 – 9 листопада провели в Києві міжнародний форум з уповноваженої освіти “Лідерство в ім’я майбутнього”.

Основними завданнями Форуму були:

- досягти спільного розуміння і обізнаності в проблемах, що виникають у зв’язку з молодіжним лідерством, базованим на ненасильстві, гендерній чутливості і толерантності;
- привернути увагу громадськості до огляду гендерних проблем в країнах колишнього Східного блоку, а також до розвитку нових форм гендерної просвіти в цих країнах;
- створити мережу організацій для кращої координації діяльності між собою, а також між мережею і донорськими організаціями;
- обговорити перспективи розвитку руху уповноваженої освіти в пост-радянських державах, а також інтеграції цього руху в соціальне і політичне життя.

Країни-учасниці програми: Азербайджан, Грузія, Киргизстан, Литва, Молдова, Таджикистан, Узбекистан, Україна.

На Форумі були присутні спостерігачки з Казахстану та Росії.

Взяли участь у Форумі більше 120 осіб.

Учасниці та учасники проекту за два роки його реалізації були дуже різноманітними за всіма параметрами – віком, статтю, освітою, місцем проживання, національністю та громадянством. В цьому були складності здійснення програми, але це є і її набуток. Таку різноманітність не можна назвати хаотичною, бо основна ідея – в поступовому поліфуркаційному поширенні ідеї уповноваженої освіти. Впровадження почалося свого часу в 8 – 10 класах школи як таких, що найчастіше обираються для пілотного впровадження нового курсу чи програми (Курс “Практичне право” в школах України (2000)). Розвиток відбувався по вікових категоріях – до молодших

класів і до коледжів і університетів. Нині наготові початок роботи в дитячих садках, про це неодноразово говорили як педагоги, так і батьки і адміністрація освіти.

1999 року навчання пройшли більше 300 осіб. Переважно це були діти шкільного віку з України. Також було підготовлено 25 тренерів (20 жінок і 5 чоловіків) для національних команд 5 країн – Грузії, Киргизстану, Литви, Таджикистану, Узбекистану.

2000 року проект розвивався на кількох рівнях. В перелічених вище країнах робота йшла за сценарієм попереднього року в Україні, тобто на пілотних майданчиках в школах. Проект охопив близько 700 учнів та учениць поза Україною і близько 300 всередині. Цього року до проекту приєдналися ще дві країни – пройшли навчання тренери з Азербайджану та Молдови. В Україні, окрім шкіл, навчання проходило в двох університетах (Дніпропетровському та Таврійському) та двох педагогічних коледжах (Львів і Бердичів Житомирської області). Новою і цікавою формою впровадження програми стало в Україні використання її в літніх дитячих таборах, фінансованих АМР США через Академію розвитку освіти, яка адмініструє Глобальний проект навчальних програм. Окрім інноваційного досвіду, це стало подальшим крокуванням програми в плані її вдосконалення та глибшого розуміння. Цей короткий і неповний перелік допомагає побачити широту застосування програми, можливість різних форм її впровадження.

Програма знайшла схвалення і підтримку в багатьох державних установах – школах, коледжах, університетах, наукових установах, органах адміністрування освіти і на різних ланках державної влади. В різних країнах цей процес розвивається по-різному, проте нині вже можна із певністю сказати, що держава повертається обличчям до цієї інновації.

Це тим більше важливо, що в багатьох країнах розробляються спеціальні заходи щодо виконання рішень і рекомендацій Спеціальної сесії Генеральної Асамблеї ООН “Жінки у 2000 році: рівність між чоловіками і жінками, розвиток та мир у XXI столітті”. В Україні це доручення Першого Віце-прем’єра України Ю. Єханурова від 24.09.2000. П. 4 цього документа говорить про сприяння “включенню до переліку обов’язкових дисциплін навчальних закладів та закладів підвищення кваліфікації державних службовців відповідних програм з питань рівних можливостей для жінок і чоловіків (гендерна проблематика).” Проект Постанови Кабінету Міністрів України, створений в розвиток доручення Першого Віце-прем’єра, “Про Національний план дій на 2001 – 2005 роки щодо поліпшення становища жінок та сприяння впровадженню гендерної рівності у суспільстві” в п.35 вказує: “Вивчити та поширити досвід Всеукраїнської асоціації уповноваженої освіти та комунікацій в напрямку запровадження уповноваженої освіти у середніх учбових закладах України (шляхом проведення семінарів, тренінгів, розповсюдження методичної літератури). Сподіваємося, ці декларації не залишаться лише на папері, а наше завдання – в активнішому впливі на реалізацію вказаних положень.

Практична діяльність супроводжувалася дослідженнями, хоча й нечисельними. Один напрямок стосується гендера і лінгвістики, інший – безпосередньо впливу

уповноваженої освіти на зміну в оцінках гендерних ролей дітьми і дорослими, а також подальше бачення перспектив проєкту.

Результати досліджень будуть оприлюднені окремо, проте хотілося би відзначити лише два моменти з другого дослідження, які варто навести в огляді програми і цілому.

По-перше, важливість навчання хлопців і чоловіків “новій”, іншій відповідальності за сім’ю і дітей, яка містить не тільки і не стільки в “добуванні” грошей, а швидше перерозподілі сфер впливу та обов’язків за уповноваженим типом. До цього ми зверталися, коли говорили про проблеми програми і її завдання.

Інший цікавий аспект в тому, що при вивченні змін гендерних ролей, а також їх оцінки самими жінками і чоловіками, вимальовується тенденція, що набуття рис уповноваження більшою кількістю жінок і чоловіків робить ці риси більш гендерно нейтральними.

Звичайно, уповноважена освіта ще чекає на своїх дослідниць та дослідників, і нині окреслюються певні напрямки можливої співпраці в цій галузі як в Україні, так і на кросс-культурному рівні.

Після відкриття Форуму та пленарного засідання проходила робота в секціях:

– Культуральні інновації уповноваженої освіти – взаємне збагачення країн учасниць

Група обговорювала історичні аспекти формування гендерних стосунків в культурах різних країн, зміни в культурах, та місце уповноваженої освіти в цих процесах.

– Уповноважена освіта в школі

Обговорення точилося навколо широкого кола проблем, починаючи від конкретних успішних історій і до можливих форматів реалізації програми в школі.

Цікаві пропозиції було висловлено як молодими, так і дорослими учасницями і учасниками.

– Факультативні курси уповноваженої освіти у вищій школі

Основні питання, що розглядалися на секції, торкалися таких проблем:

1. Інституалізація курсу в навчальному плані вузу
2. Підготовка кадрів для проведення занять
3. Розгляд уповноваженої освіти в рамках окремої наукової парадигми

– Дослідження уповноваженої освіти

Присутні звернули увагу на такі важливі моменти як понятійний апарат, що використовується в уповноваженій освіті, науковий інструментарій, аналітичні підходи.

Говорили про необхідність враховувати переваги і недоліки кожного з видів дослідження та прийнятність їх застосування для вивчення програми.

Було відзначено, що уповноважена освіта іде шляхом практичної інтеграції гендерної проблематики в напрямки основної уваги суспільства в питаннях розвитку (mainstreaming). В цьому її відмінність від шляху теоретичного вивчення цієї проблеми (гендерних і жіночих студій).

– Дитячі табори як метод поширення і впровадження уповноваженої освіти

В своїх очікуваннях група висловила бажання дізнатись про те, чим відрізняються табори уповноваженої освіти від звичайних таборів; про роль навчальних таборів в уповноваженій освіті; з чого починати роботу такого табору і як її будувати.

Питання, які обговорювали:

- відбір учасників і учасниць;
- кількість дорослих в таборі;
- співвідношення дівчат і хлопців;
- тривалість проведення;
- мінімальні витрати;
- форма проведення (одноразова, постійно діюча...)

Результатом роботи секції стала ідея проведення Першої міжнародної навчальної школи за програмою уповноваженої освіти.

Тренінги тренерів і молодіжний тренінг проходили водночас в трьох групах.

Темами всіх тренінгів стали, насамперед, гендерні відмінності та їх виникнення, а також гендерні стереотипи та ставлення до них суспільства.

Молодіжний тренінг більше уваги зосередив на глибшому усвідомленні проявів гендерної нерівності та формуванні позитивних рольових моделей гендерного розподілу ролей в сім'ї.

Тренінг підвищення кваліфікації ставив за мету розкрити концепцію розвитку уповноваженої освіти та презентувати деякі нові вправи з майбутніх блоків.

Молодіжна Генеральна Асамблея “Лідерство для майбутнього” як, певною мірою, форма молодіжного самоврядування форуму, підготувала пропозиції по кодексах гендерної рівності. Слід відзначити, що кожен з трьох проектів містив складовою частиною базові правила уповноваженої освіти в цілому чи частково.

Презентації “Про гендер з усмішкою” були веселими і емоційними, водночас глибокими і такими, що відображали ситуацію в країнах щодо ставлення як до концепції гендера в цілому, так і до конкретних проявів гендерної рівності чи нерівності.

Підсумки результатів форуму відбулися як у вигляді звітів секцій, так і в засіданні координаторів проектів в країнах. Останнє прийняло рішення про заснування Міжнародної науково-практичної ради з питань уповноваженої освіти.

Основними завданнями Ради було визначено:

- просування ідей уповноваженої освіти;
- обмін досвідом;
- обмін інформацією;
- підтримка національних проектів;
- організація спільних міжнародних проектів;
- організація регулярних зустрічей (тренерів, дітей та всіх, хто зацікавлені в поширенні досвіду уповноваженої освіти);
- проведення спільних досліджень;
- організація міжнародної команди тренерів;
- встановлення зв'язку з іншими програмами;
- спільний фондрейзінг.

Емоційним підсумком форуму стало свято на вулиці перед конференц-центром з використанням музики, пісень, повітряних кульок.

Говорячи на уроках уповноваженої освіти про важливість впливу традицій, історії, культури народу на формування гендерних ролей і стосунків, ми акцентуємо на тому, що цей вплив може, як перешкоджати, так і сприяти досягненню гендерної рівності. У зв'язку з цим, ми й провели екскурсію, яку назвали “Київ – адреси уповноваження”.

Ми знайомили з пам'ятками Києва, які дають уяву про глибину культурної спадщини країни – батьківщини уповноваженої освіти; згадали деякі визначні імена, чий діяльність, переконання будувалися на позитивному сприйнятті життя і світу; чий вчинки визначалися свідомим ставленням до власної долі; чийми внутрішніми засадами були добро, світло, згода, пошана до іншої думки; чия головною ідеєю була повна самореалізація для загального поступу; побачили

свідчення значної ролі в історії України жінок в усіх галузях суспільного життя: науці, культурі, політиці, мистецтві, літературі, просвітництві, меценатстві; відвідали історичні місця, пов'язані з постатями, що згадуємо під час наших занять.

Форум проаналізував зроблене за останні два роки і накреслив перспективи розвитку програми.

Які ж висновки та наслідки можна окреслити з роботи проекту за останні два роки.

Спільні тенденції спостерігаються в усіх країнах і в групах різного віку та складу

Знання цих моментів може допомогти нам в усуненні дихотомії при перенесенні соціального знання – наукового і практичного – з культури в культуру. На наш погляд, спільні тенденції виникають і розвиваються внаслідок різних причин, зокрема:

- спільної історії протягом попередніх, якнайменше, 50 років;
- використання попереднього досвіду, знань і навичок тренерів, базованих на підходах традиційної освіти;
- впливу на дітей структурного насильства, яке в багатьох країнах має подібні риси;
- гнучкості і, певною мірою, універсальності підходів уповноваженої освіти;
- особливості дослідження в процесі втручання, яке дає можливість швидко реагувати на потреби групи, навіть, якщо вони (потреби) не є яскраво вираженими.

В чому можна відзначити таку спільність тенденцій?

Кілька країн помітили, що група структурується приблизно до сьомого заняття. Саме тоді закінчується перша частина програми під назвою “Успішні комунікації”. Можливо, на це є й інші причини, проте ця тенденція потребує більш детального розгляду. На наш погляд, дуже важливо підійти до розгляду концепції гендера з позитивною дружньою атмосферою, яка допоможе розглядати такі складні питання, які рівність і нерівність, рівні права та рівні обов'язки тощо.

Ще однією спільною тенденцією можна відзначити зміни в дітей в опануванні інших предметів. Тобто діти змогли заговорити (деякі вперше за всі роки навчання), а тим самим покращити свої зовнішні успіхи в цих науках. Пам'ятаючи значення обмеженого мовного коду, ми вважаємо це важливим кроком вперед.

- Спільні тенденції підводять нас ще до одного важливого висновку – інтеграції, за допомогою програми, гендера як важливої дилеми у весь процес виховання і просвіти. “Впровадження в соціологію досліджень про жінок” не означає вирішення проблеми гендеру, оскільки гендер стосується відносин ідентичності та поведінки чоловіків і жінок.
- Важливо також згадати можливість, необхідність чи потребу включення програми до обов’язкових навчальних планів, які формує держава. Своєчасність такої імплементації, на наш погляд, повинна бути визначена індивідуально в кожному конкретному випадку, як по країнах, так і на місцевому рівні. Співпраця з державою важлива і необхідна, проте не слід вважати це основним критерієм розвитку програми, бо поспішні і невідготівлені кроки можуть нанести лише шкоду, перетворивши курс на профанацію .
- Наша робота, а також опитування тих, хто безпосередньо не заангажовані в проект, але мають можливість спостерігати як за перебігом здійснення програми, так і за дітьми, які є її учасниками та учасницями, показали, що тут не може бути і не треба чекати швидких результатів. Вплив проекту швидше можна порівняти з ефектом від лікування гомеопатичними засобами, а не хірургічним втручанням. Справа в тому, що ми намагаємося подолати структурне насильство ненасильницькими методами, а тому повинні розраховувати на дещо тривалий процес.
- Аналіз ходу реалізації програми, а особливо її останніх місяців, також показує, що ми вступили в якісно новий етап розвитку – етап інтенсифікації, а тому важливо дивитися, насамперед, не на кількісні показники того, скільки людей змогли взяти в ній участь, а які структурні зміни і сталість розвитку наявні нині.

Наприкінці хотілося б висвітлити деякі проблеми і поставити кілька завдань перед програмою і тими, хто планує її розвивати і надалі.

Часто перешкодою в реалізації програми відповідно до її основних принципів заважає, як я вже відзначала, попередній досвід традиційних підходів в освіті, просвіті та вихованні в цілому. Таке ставлення знижує ефект спільної групової роботи і, певною мірою, суперечить самій уповноваженій освіті як школі і системі.

Безумовно, виникненню подібних проблем сприяють і такі причини, як слабка комунікація між майданчиками, насамперед, між національними майданчиками. Деякі з них не мають жодного комп’ютера (не кажучи вже про всіх тренерів) з модемом для оперативного зв’язку. Дехто з координаторів не мають власного телефону і факсу, через які можна було би також здійснювати зв’язок, координацію та інформаційну і технічну підтримку.

Така підтримка дуже потрібна ще й тому, що, на превеликий жаль, перелік літератури, яку можна було би застосовувати для розвитку програми, дуже обмежений, а національними мовами і поготів.

Ми вже зверталися до досліджень як шляху до більш глибокого і глибинного теоретичного обґрунтування. Це важливо шукати як в світовій науковій думці, так і у власній історії, традиціях, культурі, бо ми неодноразово переконувалися в тому, що в них можна знайти захист і підтвердження того, що ми робимо зараз.

Важливою проблемою, яку нам слід разом вирішувати, є активніше залучення хлопців і чоловіків до впровадження і розвитку проекту. Останній досвід, особливо в літньому дитячому таборі, показав високу готовність до входження в цей процес чоловіків. Тут велика надія покладається на чоловіків, які вже мають досвід тренерської праці за проектом.

Нові теми і вправи, як ми вже казали, є важливим важелем розвитку уповноваженої освіти. Зараз в процесі розробки знаходяться нові теми.

Це цінності, їх визначення і важливість в нашому житті. Такий блок передбачений, насамперед, для малят, звернення до яких, як відзначалося вище, також в перспективі розвитку.

“Підготовка до дорослого життя” – така умовна назва наступного блоку. Саме з назви, напевно, зрозуміло, що цей блок передбачений для тих, хто закінчує школу. Практичні аспекти такої готовності із урахуванням гендерної дилеми будуть засадничими для цього розділу.

“Вижити разом” – назва частини, яка буде стосуватися зміни ставлення до свого здоров’я в цілому, і репродуктивного зокрема. Ця частина не збирається дублювати існуючі програми, бо вона більше ставитиме наголос на світоглядному боці проблеми.

Є й інші ідеї.

Дуже важливою проблемою, тим більше наприкінці завершення значного за розмірами і масштабом проекту, є, безумовно, фінансування і пошуки такої підтримки в цілому. На наш погляд, дуже важливо для життєздатності програми, пам’ятати про урізноманітнення джерел фінансування. Це стосується і розмірів можливої підтримки, і видів, і суміжних напрямків застосування програми, і міжнародних проектів, подібних цьому, що закінчується, або дво-тристоронніх тощо.

Міжнародна науково-практична рада з питань уповноваженої освіти накреслила такі заходи на найближчий час:

- інтенсифікація обміну досвідом;
- інтенсифікація обміну інформацією;
- просування ідей уповноваженої освіти;
- залучення до роботи Міжнародної Ради інших фахівців в дотичних галузях з метою розширення наукової і практичної бази програми;

- проведення впорядкування національних програм з метою надання ширшого поля інформування як тих, хто задіяні до програми, так і потенційних майбутніх учасників та учасниць;
- робота над подальшою інституалізацією програми в країнах та на міжнародному рівні;
- створення національних науково-практичних центрів з питань уповноваженої освіти;
- проведення Першої міжнародної навчальної школи за програмою Уповноважена освіта;
- підготовка і організація дитячих таборів, базованих на підходах уповноваженої освіти, а з часом і переходу на регулярні міжнародні (літні та/чи зимові) школи з уповноваженої освіти;
- проведення роботи з існуючими дитячими таборами з метою застосування в них виховних підходів уповноваженої освіти;
- ширший обмін методологіями, методологічними підходами та розробками між країнами-учасницями;
- організація проведення спільних досліджень, зокрема, з культурологічних аспектів формування гендерних ролей і стосунків, а також джерел формування гендерних стереотипів тощо;
- організація міжнародної команди тренерів;
- встановлення зв'язку з іншими програмами, як в межах фондів Сороса, так і таких, що існують поза ними;
- спільна діяльність з пошуку коштів;
- вироблення стратегії для написання спільних міжнародних проектів як на двосторонній основі, так і на багатосторонній.

Вже наприкінці року відбулися чисельні зустрічі керівництва програми з провідними урядовцями Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України, Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти (ЦППО). З останньою установою було прийнято рішення про співпрацю з метою імплементації уповноваженої освіти в широкі кола освітянської громадськості. Для цього Науково-практичний центр “Педагогіка уповноваження”, створений Інформаційно-консультативним жіночим центром, і Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти уклали угоду про співробітництво, а також було розпочато підготовку до ліцензування програми в Міністерстві освіти і науки України. Серед близько 30 тренінгових курсів, які здійснюють в Україні громадські організації, це спроба створення першого прецеденту, тим більше за гендерною проблематикою. Уповноважена освіта знаходить все більше прихильниць та прихильників не лише в освітянській галузі і не лише для дітей. Центри зайнятості і правоохоронні органи, підприємницькі структури та міжнародні проекти

запрошують тренерів уповноваженої освіти в якості професійних фасилітаторів та для розробки нових курсів. Все це говорить про необхідність подальшого розвитку програму та її інституалізування, зокрема, на базі постійно діючого тренінгового центру.

Олена Сулова

Директорка проекту

“Уповноважена освіта”